

Sygn. akt II C 567/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 kwietnia 2017 roku

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie II Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSO Katarzyna Sałaj- Alechno

Protokolant: Monika Szczegot

po rozpoznaniu w dniu 5 kwietnia 2017 roku w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa Skarbu Państwa – Komendanta (...) (...) Bazy Logistycznej w W.

przeciwko (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

o zapłatę kwoty 147.828 zł

I. zasądza od pozwanego (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. na rzecz powoda Skarbu Państwa – Komendanta (...) (...) Bazy Logistycznej w W. kwotę :

- 44.348,22 zł (czterdzieści cztery tysiące trzysta czterdzieści osiem złotych dwadzieścia dwa grosze) z ustawowymi odsetkami od dnia 23.07.2015r. do dnia 31.12.2015r. i ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016r. do dnia zapłaty;

- 29.565,48 zł (dwadzieścia dziewięć tysięcy pięćset sześćdziesiąt pięć złotych czterdzieści osiem groszy) z ustawowymi odsetkami od dnia 21.04.2015r. do dnia 31.12.2015r. i ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016r. do dnia zapłaty;

II. w pozostałym zakresie powództwo oddala;

III. koszty zastępstwa procesowego znosi wzajemnie;

IV. nakazuje pobrać od pozwanego (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego Warszawa Praga w Warszawie) kwotę 3.696 zł (trzy tysiące sześćset dziewięćdziesiąt sześć złotych) tytułem opłaty sądowej.

Sygn. akt II C 567/16

UZASADNIENIE

Pozwem o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 25 marca 2016 roku (data nadania - k. 2) powód Skarb Państwa reprezentowany przez Komendanta (...) (...) Bazy Logistycznej w W., zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa (pełnomocnictwo – k.138) wniósł o zasądzenie od pozwanej (...) sp. z o.o. z siedzibą w W., na rzecz powoda kwoty 147.828,40 złotych z odsetkami przy czym: od kwoty 79.913,70 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 21 kwietnia 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r., zaś od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, oraz od kwoty 79.913,70 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 23 lipca 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r., zaś od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, jak też zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa

procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa, według norm przepisanych (k. 2-18).

W uzasadnieniu powód wskazał, iż w dniu 23 października 2010 roku została zawarta pomiędzy stronami umowa nr (...), a dniu 14 października 2010 roku umowa nr (...), których przedmiotem było dostarczenie kompletów ręcznych detektorów skażeń chemicznych (...). Umowa przewidywała termin realizacji do dnia 15 grudnia 2010 roku. Dostarczone detektory chemiczne okazały się wadliwe, a wobec nie wykonania wezwania powoda do wymiany wadliwych przedmiotów na nowe, pismem z dnia 9 lipca 2015r. powód odstąpił od umowy.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 1 kwietnia 2016 roku, Sąd uwzględnił w całości żądanie pozwu (nakaz – k. 142).

W sprzeciwie od nakazu zapłaty z dnia 27 kwietnia 2016 roku pozwana, wniosła o oddalenie powództwa w całości, jak też zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych, dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów powołanych w treści uzasadnienia sprzeciwu oraz dopuszczenie dowodu z przesłuchania stron. Pozwany na podstawie art. 84 k.p.c. wniósł o przypozwanie do sprawy firmy (...) z siedzibą w L. (k. 147-162).

(...) sp. z o.o w W. podniosła, że powód dochodzi kar umownych z tytułu zwłoki w dostarczeniu niewadliwych wyrobów za okres od dnia 10 stycznia 2013 roku do dnia 26 lutego 2013 roku, która to zwłoka wynikała z prowadzonego postępowania reklamacyjnego. Pozwana wskazała, że nie miała możliwości zrealizowania reklamacji w szybszym terminie, a opóźnienie wynikało z okoliczności, za które spółka nie odpowiada. Pozwana podała, że dokładała należytych starań aby podjęta współpraca przebiegała zgodnie z najwyższymi standardami w tym, że przekazywała na bieżąco korespondencję, którą prowadziła z producentem urządzeń, firmą (...). Podkreśliła, że nie można jej w związku z tym przypisać nienależytego wykonania zawartych umów w postaci zwłoki w dostarczeniu niewadliwych wyrobów. Nadto wskazała, że roszczenie o zapłatę kary umownej na wypadek zwłoki nie przysługuje powodowi, wobec odstąpienia od umowy wzajemnej, skoro w umowach zastrzeżono również takie kary. Podała również, że między stronami wystąpiło odnowienie. Co do żądania zapłaty kar umownych za odstąpienie, to pozwana wskazywała na ewidentny brak swojej winy i zachowanie należytej staranności w celu prawidłowego wykonania umowy, podniosła zarzut rażącego wygórowania z uwagi na brak szkody (k. 147-161).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 14 października 2010 roku Skarb Państwa reprezentowany przez Jednostkę Wojskową nr (...) (obecnie Jednostkę Wojskową nr (...) – Regionalną Bazę Logistyczną w W.) zawarł w wyniku postępowania przeprowadzonego na podstawie decyzji nr (...) z dnia 26 lipca 2006 r. w trybie przetargu (nr (...)) umowę nr (...) ze spółką (...) sp. z o.o z siedzibą w W. (umowa – k. 19). Ponadto Skarb Państwa reprezentowany przez wskazaną jednostkę wojskową zawarł dnia 26 lipca 2006r. z pozwaną w wyniku postępowania przeprowadzonego na podstawie decyzji nr (...) z dnia 26 lipca 2006 r. w trybie przetargu (nr (...)) umowę nr (...) (umowa – k. 29) .

Przedmiotem obydwu ww. umów była dostawa kompletów ręcznych detektorów skażeń chemicznych (...). W par. 8 pkt. 1 i 2 umowy z dnia 14 października 2010r. i 23 października 2010r. zastrzeżono, że wykonawca zapłaci zamawiającemu karę umowną w wysokości 15 % wartości brutto umowy, gdy zamawiający odstąpi od umowy z przyczyn leżących po stronie wykonawcy, w tym z powodu wad dostarczonego towaru. Zgodnie zaś par. 8 ust. 1 pkt. 3 wskazanych umów wykonawca zapłaci zamawiającemu kary umowne w wysokości wartości brutto dostawy z wadami za każdy rozpoczęty dzień zwłoki w dostarczeniu wyrobu wolnego od wad w miejsce wadliwych wyrobów, albo zwłoki w usunięciu wad, jeżeli zwłoka trwała nie dłużej niż 20 dni i 0,4 wartości brutto dostawy z wadami za każdy dzień następny, ale nie więcej niż 15 % wartości brutto umowy.

(...) Instytutu Chemii i Radiometrii w 2010 r zakupił na własne potrzeby detektor chemiczny (...) (...). Okazało się, że nie spełniał on wymagań określonych przez zamawiającego w warunkach procedury przetargowej, o czym Instytut zawiadomił Szefostwo Obrony przed Bronią Masowego Rażenia. W następstwie powyższego Szefostwo Obrony przez

Bronią Masowego Rażenia pismem z dnia 17 października 2012r. skierowanym do Szefa Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych poinformowało, że detektor skażeń (...) (...) nie spełnia parametrów deklarowanych przez dostawcę, a na dowód tej tezy przedstawiło sprawozdanie nr (...) z dnia 11 października 2012 roku z badań przyrządów (...) (...) sporządzonych przez (...) Instytut Chemii i Radiometrii. Zastrzeżenia dotyczyły braku prawidłowej sygnalizacji (identyfikacji) bojowych środków trujących, braku reakcji przyrządu podczas aspiracji wybranych BST o stężeniu powyżej progu wykrywalności, barku reakcji przyrządu w wymaganym czasie, braku powtarzalności wskazań przyrządu (pismo k. 51-52).

W konsekwencji Szef Oddziału Eksploatacji Sprzętu Inżynierskiego oraz OPBMR Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych RP pismem nr (...) z dnia 23 października 2012 roku nakazał sprawdzenie 5 kompletów ręcznych detektorów skażeń chemicznych (...) (...) (pismo – k.50). Po przebadaniu detektorów i uzyskanie negatywnego wyniku Dowódca Jednostki Wojskowej (...) pismem nr (...) z dnia 28 listopada 2012 r. zareklamował u pozwanej ww. przyrządy (pismo – k.60). Pozwana pismem nr (...) z 10 grudnia 2012 roku uwzględniła reklamację Dowódcy Jednostki Wojskowej (...) (pismo – k.71) oraz pismem nr (...) z dnia 22 lutego 2013 roku poinformowała, że zobowiązuje się do wymiany sprzętu oraz pokryciu kosztów badania przyrządów w (...) Instytucie Chemii i Radiometrii (pismo – k.72).

Podczas spotkania w dniu 24 maja 2013 roku zostało ustalone z prezesem zarządu pozwanej spółki (...), że jeden przyrząd w ramach rekompensaty za opóźnienie zostanie poddany badaniom na koszt pozwanej w (...) Instytucie Chemii i Radiometrii. Deklaracja pozwanej została podtrzymana pismem nr (...) z dnia 28 października 2013 roku, w którym spółka zaproponowała rozszerzenie objęcia badaniem wszystkich 5 egzemplarzy detektorów (pismo – k.73), na co powód przystał. Dnia 18 marca 2014 roku detektory zostały przekazane pozwanej celem przeprowadzenia przeglądu technicznego. Po wykonanym przeglądzie technicznym detektory zostały zwrócone w dniu 26 sierpnia 2014 roku do Jednostki Wojskowej (...) W., Skład (...). Pozwana zwróciła detektory powodowi bez załączonych wyników badań.

Pismem z dnia 1 grudnia 2014 roku pozwana poinformowała powoda, że badaniem detektorów zajmuje się producent tj. firma (...). Powód ponownie wezwał pozwaną dnia 20 marca 2015 roku do przedstawienia wyników badań detektorów. W związku z nieotrzymaniem wyników badań powód poinformował pozwaną, że w przypadku niedostarczenia wyników badań potwierdzających poprawne działanie przyrządów (...) (...) za zgodność z wymaganiami umów w terminie do 31 marca 2015 roku Skarb Państwa reprezentowany przez Dowódcę Jednostki Wojskowej nr (...) skieruje ww. przyrządy do odpłatnego przebadania w (...) Instytucie Chemii i Radiometrii.

W wyniku niedostarczenia przez pozwaną ww. wyników powód w dniu 24 kwietnia 2015 roku zawarł umowę usługi nr (...) z (...) Instytutem Chemii i Radiometrii na wykonanie badań przyrządów (...) (...) (zlecenie –k. 85) .Sporządzona opinia potwierdziła wadliwość detektorów, a w związku z tym Skarb Państwa reprezentowany przez Jednostkę Wojskową nr (...) wezwał Pozwaną pismem nr (...) z dnia 14 maja 2015 r. do wymiany wadliwego towaru na nowy w terminie 30 dni pod rygorem odstąpienia od umowy (pismo – k.102). Pozwana nie uczyniła zadość powyższemu wezwaniu i pismem nr (...) z dnia 26 czerwca 2015 roku wyszła z propozycją zamiany detektorów (...) (...) na detektory (...). Powód poinformował pozwaną, że urządzenia (...) nie spełniają wymagań MON.

W obliczu niewykonania przez pozwaną wezwania z dnia 14 maja 2015 roku powód pismem z dnia 9 lipca 2015r. odstąpił od ww. umów na dostawę detektorów(pismo k. 122- 124).

Dnia 23 września 2015 roku przed Sądem Rejonowym dla Warszawy Mokotowa w Warszawie strony zawarły ugodę (zawezwanie do próby ugodowej k. 34-37, protokół rozprawy w sprawie sygn. akt II Co 2260/15 k.38-39), na mocy której pozwana zobowiązała się do zapłaty na rzecz Skarbu Państwa łącznie kwotę 569.257,85 zł, na którą składają się kwota 197.103,20 - tytułem zwrotu zapłaconej ceny z umowy nr (...), kwota 295.654,80 zł - tytułem zwrotu zapłaconej ceny z umowy nr (...), kwota 76.499,85 zł - tytułem zwrotu poniesionych przez powoda kosztów wykonanych w (...) Instytucie Chemii i Radiometrii w W. (faktura Vat nr (...) z dnia 11 maja 2015 roku).

Powód dochodzi od pozwanej zasądzenia kary umownej za odstąpienie od umowy nr (...) z przyczyn leżących po stronie pozwanej w wysokości 44.348,22 tj. 15% wartości umowy, czyli z kwoty 295.654,80 zł oraz z kary umownej z tytułu zwłoki w dostarczeniu niewadliwych wyrobów za okres od dnia 10 stycznia 2013 r. do dnia 26 lutego 2013 roku w

wysokości 44.348,22 zł. Powód także dochodzi od pozwanej zasądzenia kary umownej za odstąpienie od umowy nr (...) z przyczyn leżących po stronie pozwanej w wysokości 29.565,48 tj. 15% wartości umowy, czyli z kwoty 197.103,20 zł oraz kary umownej z tytułu zwłoki w dostarczeniu niewadliwych wyrobów za okres od dnia 10 stycznia 2013 r. do dnia 26 lutego 2013 roku w wysokości 29.565,48 zł.

Powyższy stan faktyczny, sąd ustalił na podstawie wymienionych wyżej dokumentów, wobec ich niekwestionowania co do autentyczności i wiarygodności, oraz zeznań stron.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo zasługuje częściowo na uwzględnienie.

Zasadnicze elementy stanu faktycznego były w sprawie bezsporne. Na podstawie załączonych do akt kopii dokumentów nie było wątpliwości, iż strony w dniu 23 października 2010 roku zawarły umowę nr (...), a w dniu 14 października 2010 roku zawarły umowę nr (...), których przedmiotem było dostarczenie kompletów ręcznych detektorów skażeń chemicznych (...) (...). Umowy przewidywały termin realizacji do dnia 15 grudnia 2010 roku. Bezsporny był również fakt, iż pozwany nie zrealizował przedmiotowej umowy poprzez niedostarczenie niewadliwych detektorów tj. takich, które spełniałyby normy wynikające z ustalonej specyfikacji.

Bezsporna jest także okoliczność, iż w związku z odstąpieniem przez powoda od umów zawartych z (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. pomiędzy stronami w dniu 23 września 2015r. przed Sądem Rejonowym dla Warszawy M. w W. doszło do zawarcia ugody, na mocy której pozwana zobowiązała się do zapłaty na rzecz powoda kwoty 569.257,85 zł, na którą składały się kwota 197.103,20 zł- tytułem zwrotu zapłaconej ceny z umowy nr (...), kwota 295.654,80 zł - tytułem zwrotu zapłaconej ceny z umowy nr (...), a także kwota 76.499,85 zł tytułem zwrotu kosztów badań wykonanych w (...) Instytucie Chemii i Radiometrii w W.. Ugoda nie obejmowała roszczeń Skarbu Państwa w zakresie kar umownych, uznawanych przez strony za sporne.

Żadna ze stron ostatecznie nie twierdziła, że wiąże ją wskazane umowy, a także że dostarczone detektory skażeń chemicznych odpowiadały ustalonej specyfikacji. Pozwana podnosiła, iż roszczenie powoda o zapłatę kar umownych z tytułu zwłoki w dostarczeniu niewadliwych wyrobów za okres od dnia 10 stycznia 2013r. do dnia 26 lutego 2016r. jest bezzasadne, wobec wyłączenia możliwości równoczesnego dochodzenia kary umownej zastrzeżonej z tytułu odstąpienia od umowy i zwłoki w wykonaniu zobowiązania. Jednocześnie pozwana wskazała, że w podanym okresie było prowadzone postępowanie reklamacyjne, które uległo przedłużeniu na skutek okoliczności, za które pozwana nie ponosi odpowiedzialności oraz że pomiędzy stronami doszło do odnowienia (k. 151-158). Natomiast co do zapłaty kar za odstąpienie od umowy wskazała, na brak winy pozwanej, która zachowała należyta staranność w celu prawidłowego wykonania umowy i wprowadzeniu jej w błąd przez producenta detektorów, jak również na brak szkody po stronie powoda, w związku z odstąpieniem od zawartych umów. Jednocześnie spółka podniosła zarzut rażącego wygórowania wskazanych kary umownych z uwagi na brak lub niewielki rozmiar szkody, wnosząc o ich miarkowanie (k. 159-161).

Rozważeniu w sprawie podlegała kwestia czy zaistniałe w sprawie okoliczności uprawniają powoda do dochodzenia od pozwanego kary umownej, z uwagi na nieterminowe wykonanie umowy w obliczu faktu, że powód skutecznie odstąpił od zawartych umów ze względu na niedostarczenie niewadliwych przedmiotów umowy w wyznaczonym czasie i dochodzi również kar z tego tytułu.

W ocenie sądu dopuszczalne jest zastrzeżenie w jednej umowie kilku kar umownych tj. że mogą one być kumulowane, ale tylko jeśli chodzi o kary zastrzeżone za różne postacie nienależytego wykonania zobowiązania. Nie może natomiast być kumulowana kara umowna przewidziana za nienależyte wykonanie zobowiązania, np. kara umowna za zwłokę w wykonaniu zobowiązania i kara umowna za niewykonanie zobowiązania. Z tego względu w przedmiotowej sprawie roszczenie o zapłatę kar umownych na wypadek zwłoki nie przysługiwało powodowi, wobec odstąpienia od umowy wzajemnej, skoro w umowach zastrzeżono również takie kary w związku z odstąpieniem od umowy (por. uchwała SN z 18 lipca 2012 r., III CZP 39/12, OSNC 2013/2/17, wyrok SN z 25 marca 2011 r., IV CSK 401/10, wyrok Sądu Apel. w Warszawie z 8 grudnia 2009 r., I ACa 829/09, uchwała SN z 16 stycznia 1984 r., III CZP 70/83, OSNC 1984/8/131,

wyrok SN z 18 stycznia 1984, I CR 417/83). Zakresy pojęć „niewykonanie zobowiązania” oraz „nienależyte wykonanie zobowiązania” nie są tożsame. Stan opóźnienia lub zwłoki w wykonaniu zobowiązania, który już ustał, stanowi jedną z postaci nienależytego wykonania zobowiązania, gdy zaś dłużnik spóźnia się z wykonaniem zobowiązania i z tej przyczyny wierzyciel odstępuje od umowy, dochodzi do niewykonania zobowiązania. Konstrukcja kary umownej z tytułu nienależytego wykonania zobowiązania, a ściślej, za szkodę powstałą w następstwie nienależytego wykonania zobowiązania, w tym obejmującą opóźnienie lub zwłokę w wykonaniu zobowiązania, zakłada, że dojdzie do wykonania zobowiązania, ale w sposób nienależyty (np. co do terminu), natomiast u podstaw konstrukcji kary umownej na wypadek niewykonania zobowiązania leży założenie, że zobowiązanie nie zostanie wykonane. Jeżeli więc umowa przewiduje karę umowną za zwłokę lub opóźnienie w wykonaniu zobowiązania oraz karę umowną na wypadek odstąpienia od umowy, oznacza to, że pierwsza z tych kar jest zastrzegana jedynie za szkodę spowodowaną opóźnieniem lub zwłoką - jako jednych z postaci nienależytego wykonania zobowiązania, które jednak zostanie wykonane - natomiast drugi rodzaj kary umownej dotyczy rekompensaty za szkodę doznaną przez wierzyciela wskutek niewykonania zobowiązania, w następstwie odstąpienia od umowy, chociażby przyczyną wykonania tego uprawnienia była wcześniejsza zwłoka dłużnika lub inne okoliczności, za które odpowiedzialność ponosi dłużnik. Z tego względu nie jest możliwe kumulowanie kary umownej przewidzianej za nienależyte wykonanie zobowiązania, np. wykonanie ze zwłoką, z karą umowną za niewykonanie tego samego zobowiązania. Ustawodawca w sposób jednoznaczny bowiem w art. 494 kc przesądził, że wskutek odstąpienia od umowy - na podstawie upoważnienia ustawowego, jak również umownego (art. 492 kc) - powstaje stan, który należy zakwalifikować jako niewykonanie zobowiązania, skoro strona odstępująca od umowy może dochodzić naprawienia szkody wynikłej z niewykonania zobowiązania. Z tego względu, że odstąpienie od umowy powoduje przekształcenie się stanu zwłoki lub opóźnienia w stan niewykonania zobowiązania, strona może dochodzić kary umownej przewidzianej na wypadek odstąpienia od umowy, tj. kary przewidzianej na wypadek niewykonania zobowiązania z wyłączeniem możliwości równoczesnego dochodzenia kary umownej zastrzeżonej z tytułu zwłoki lub opóźnienia jako jednej z postaci nienależytego wykonania zobowiązania. Konsekwencją przyjęcia stanowiska, że zakresy pojęć nienależytego wykonania zobowiązania oraz niewykonania zobowiązania nie są tożsame jest również konieczność rozróżnienia odpowiedzialności za szkodę spowodowaną nienależytym wykonaniem zobowiązania oraz za szkodę spowodowaną niewykonaniem zobowiązania. W razie odstąpienia od umowy wchodzi w rachubę odpowiedzialność za szkodę spowodowaną niewykonaniem zobowiązania, która pochłania odpowiedzialność za szkodę, wcześniej doznaną, z tytułu nienależytego wykonania zobowiązania, które miało miejsce przed odstąpieniem od umowy. Nie przeczą temu orzeczenia Sądu Najwyższego, w których przyjęto możliwość dochodzenia kar umownych zastrzeżonych na wypadek zwłoki lub opóźnienia w wykonaniu zobowiązania także po odstąpieniu od umowy (wyroki z dnia 29 czerwca 2005 r., V CSK 105/05, , z dnia 5 października 2006 r., IV CSK 157/06, OSNC 2007, nr 7 - 8, poz. 114, z dnia 20 października 2006 r., IV CSK 154/06, OSNC 2007, nr 7 - 8, poz. 117, z dnia 2 października 2007 r., II CNP 101/07, oraz z dnia 25 marca 2011 r., IV CSK 401/10). W sprawach tych nie wystąpiło bowiem zagadnienie równoczesnego dochodzenia takich kar oraz kary umownej przewidzianej na wypadek odstąpienia od umowy, a problem sprowadzał się do rozstrzygnięcia możliwości dochodzenia kar umownych zastrzeżonych za nieterminowe wykonanie zobowiązania także po odstąpieniu od umowy, przy założeniu, że na skutek odstąpienia od umowy następują skutki ex tunc polegające na zniesieniu stosunku obligacyjnego, a w konsekwencji, powinno upaść również akcesoryjne względem zobowiązania główne postanowienie umowne dotyczące kary umownej.

Reasumując, w ocenie Sądu Okręgowego roszczenie, o zapłatę kary umownej na wypadek zwłoki nie przysługuje stronie odstępującej od umowy wzajemnej, jeżeli w umowie zastrzeżono również karę umowną związaną z odstąpieniem od umowy. Ustawodawca w art. 494 k.c., wskazuje, iż w wyniku odstąpienia od umowy powstaje stan, który należy zakwalifikować jako niewykonanie zobowiązania, skoro strona, która odstąpiła od umowy na gruncie ww. przepisu może dochodzić naprawienia szkody wynikłej z niewykonania zobowiązania. Odstąpienie od umowy powoduje przekształcenie się stanu zwłoki lub opóźnienia w stan niewykonania zobowiązania, w związku z czym strona może dochodzić kary umownej na wypadek odstąpienia od umowy z wyłączeniem możliwości równoczesnego dochodzenia kary umownej zastrzeżonej z tytułu zwłoki lub opóźnienia.

Sąd ostatecznie uznał za bezzasadne roszczenie powoda w zakresie zapłaty kar umownych z tytułu zwłoki w dostarczeniu niewadliwych wyrobów za okres od dnia 10.01.2013 r. do dnia 26 lutego 2016 r., które były przedmiotem umowy nr (...) oraz umowy nr (...) w łącznej wysokości 73.319,70 zł.

W drugiej kolejności należy odnieść się do zarzutu pozwanej, w którym stwierdza, że wnioskowana kara umowna za odstąpienie od umowy jest rażąco wygórowana oraz że przyczyna odstąpienia od umowy nie leżała po stronie spółki. Podkreślić należy, że wartość kar umownych z tytułu odstąpienia została określona w umowach w par. 8 ust.1 pkt 2 w wysokości 15 % wartości brutto umowy. Jednocześnie par. 5 pkt.2 obu umów stanowi, że wykonawca odpowiada za wady prawne i fizyczne ujawnione w dostarczonym przedmiocie, również jeżeli te przedmioty nie mają właściwości wymaganych przez zamawiającego, zaś par.10, że wykonawca ponosi pełną odpowiedzialność względem zamawiającego z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy, które było następstwem niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania wobec wykonawcy przez jego kooperatorów. Wobec powyższego w świetle powyższych zapisów umów, należy uznać że pozwana nie udowodniła przesłanek zwalniających ją od odpowiedzialności z tytułu kar umownych. Nie było kwestionowane w sprawie, że dostarczone detektory nie odpowiadały specyfikacji przetargowej, a pozwana, po wszczętym postępowaniu reklamacyjnym nie dostarczyła ani żadnych wyników badań ani przedmiotów wolnych od wad.

Pozwany wskazał na zasadność miarkowania sędziowskiego w obliczu zarzutu rażąco wygórowanej kary umownej. Warto zatem wskazać, że kara umowna jest klauzulą, którą strony mogą na zasadzie swobody zawierania umów zamieścić w umowie cywilnoprawnej. Jest to zastrzeżenie, wedle którego naprawienie szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego nastąpi przez zapłatę określonej sumy pieniężnej (art. 483 § 1 kc).

W doktrynie przyjmuje się, że podstawową funkcją kary umownej jest funkcja kompensacyjna. Oznacza to, że kara umowna stanowi dla wierzyciela surogat odszkodowania z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego. Pozwala ona skompensować wierzycielowi wszystkie uszczerbki wynikające dla niego z naruszenia zobowiązania przez dłużnika – zarówno uszczerbki o charakterze majątkowym, jak i uszczerbki niemajątkowe, w tym też takie, które nie są w innych wypadkach uwzględniane (tak: W. Borysiak, komentarz Kodeks Cywilny, red. K. Osajda, art. 483, Warszawa, 2017). Kara umowna ma też inne funkcje, przede wszystkim: dyscyplinującą wobec strony zagrożonej sankcją kary, odszkodowawczą wobec strony, której wierzycielność z tytułu kary przysługuje i gwarancyjno - zabezpieczającą zapewniającą wykonanie umowy w uzgodnionych rygorach (zob. wyrok SA w Warszawie z dnia 03.06.2015 r., VI ACA 1682/14, wyrok SA w Warszawie z dnia 17 maja 2016 r. sygn. akt VI ACA 611/15).

W orzecznictwie przyjmuje się także, że żądający kary umownej wierzyciel nie musi wykazywać poniesionej szkody. W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 8 sierpnia 2008 r. sygn. V CSK 85/08, wskazano że z punktu widzenia wierzyciela już samo niewykonanie zobowiązania jest szkodą, a umówiona kara służy w sposób ogólny naprawieniu szkody, co w gospodarce opartej na swobodzie umów oznacza funkcję dyscyplinującą, skłaniającą do wykonywania zobowiązań zgodnie z ich treścią. Z kolei w uchwale z dnia 6 listopada 2003 r. sygn. III CZP 61/03 Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że w sporze o zasadność zapłaty kary umownej nie ma znaczenia kwestia występowania szkody po stronie wierzyciela, zarówno jako przesłanka aktualizująca roszczenie wierzyciela, jak i w razie wykazania przez dłużnika braku wystąpienia szkody. Kwestia nieistnienia szkody lub jej nieznacznego rozmiaru może być brana pod uwagę dopiero w związku z rozważeniem tzw. „miarkowania” wysokości kary umownej. Wspomnianą wyżej możliwość modyfikacji wysokości kary umownej ustawodawca przewidział w art. 484 § 2 kc, który dopuszcza żądanie zmniejszenia kary umownej w sytuacji, gdy zobowiązanie zostało w znacznej części wykonane lub gdy kara umowna jest rażąco wygórowana.

W niniejszej sprawie pozwany zgłosił zarzut, że kara umowna jest zdecydowanie zawyżona. Kodeks cywilny nie zawiera wskazówek co do stanów faktycznych podlegających pod hipotezę regulacji art. 484 § 2 k.c. w zakresie przesłanki „rażąco wygórowanej kary”, nie wskazuje okoliczności mogących mieć wpływ na ocenę jej zaistnienia, pozostawiając ich ustalenie uznaniu sędziowskiemu uwzględniającemu okoliczności konkretnej sprawy. Co do przesłanki „rażącego

wygórowania” , to nie istnieją definicje kodeksowe określające jaka kwota i jak obliczana stanowi wartość rażąco wygórowaną, dlatego przy jego określaniu niewystarczające będzie odwołanie się do wykładni językowej (na gruncie której sformułowanie „rażące” winne określać, że wysokość danej kary jest oczywiście i jaskrawie sprzeczna z przyjętymi w danym obrocie standardami), systemowej ani celowościowej, a odwołanie się do orzecznictwa. I tak , Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20 czerwca 2008 r. (sygn. akt IV CSK 49/2008) uznał, że przy ocenie zasadności wysokości żądanej kary umownej należy brać pod uwagę stosunek jej wysokości do wysokości doznanej szkody przez wierzyciela. O ile więc poniesienie szkody nie stanowi koniecznego warunku dla powstania zapłaty kary umownej, to właśnie to kryterium powinno mieć najistotniejsze znaczenie przy ocenie dopuszczalności i rozmiaru miarkowania kary umownej, a więc należy mieć na względzie przede wszystkim funkcję odszkodowawczą kary umownej (tak np. wyrok SA w Warszawie z dnia 17 maja 2016 r. sygn. akt VI ACa 611/15). Jednocześnie w wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 17 czerwca 2016r. I Aca 134/16 wskazano ,że ocenę czy kara nie jest rażąco wygórowana należy dokonać w kontekście całokształtu okoliczności sprawy , a zatem uwzględniając nie tylko wysokość powstałej szkody w związku z niewykonaniem zobowiązania, ale przede wszystkim cel tej kary , przedmiot umowy, okoliczności na jakie kara została zastrzeżona.

Biorąc pod uwagę powołane wyżej ugruntowane kierunki orzecznicze interpretowania przesłanek odnoszących się do miarkowania kary umownej, w ocenie Sądu , nie jest uzasadniony zarzut pozwanej dotyczący jej rażącego wygórowania kary umownej. Na poparcie tego twierdzenia trzeba wskazać dodatkowo, że w wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 30 maja 2016 r., sygn. akt I ACa 305/16, podkreślono, że skoro przyczyny opóźnienia w wykonaniu umowy leżały wyłącznie po stronie wykonawcy, to z tych względów kara umowna nie powinna podlegać miarkowaniu. Odstąpienie od umowy powoda nastąpiło wyłącznie z przyczyn leżących po stronie pozwanego. Należy zauważyć, że (...) sp.z.o.o jako podmiot profesjonalny tj. prowadzący działalność gospodarczą w formie spółki handlowej, oferuje swoje usługi na rynku dostarczenia sprzętu wysokospecjalistycznego (w tym detektorów (...) (...)), winna zatem charakteryzować się wyższymi standardami niż osoby fizyczne nieprowadzące działalności gospodarczej, a w związku z tym ciąży na niej wyższa odpowiedzialność za wykonanie zobowiązania zawartego w ramach prowadzonej działalności gospodarczej. Winna ona wykazywać wyjątkowo wysoki poziom staranności zarówno do projekcji wykonania zobowiązania z tytułu umowy tj. powinna przewidzieć albo zweryfikować uprzednio, że dostarczony przez nią sprzęt nie spełnia wymogów zawartych umów, tym bardziej, że na co dzień zajmuje się oferowaniem tego typu produktów. Pozwana powinna też znać specyfikację sprzedawanego sprzętu i nie dopuścić do przekazania sprzętu wadliwego .

Powyższe twierdzenia o dyferencjacji sytuacji prawnej podmiotów profesjonalnych i wyższych wymogów dla nich znajdują niejednokrotnie potwierdzenie w kodeksie , poprzez surowsze kształtowanie sytuacji prawnej osób prawnych . Sąd nie widzi podstaw do zastosowania miarkowania dochodzonych kar umownych. Tym bardziej, że kwota, której domaga się powód stanowi 15% wartości brutto zawartej umowy, co w odniesieniu do standardów rynkowych mieści się w przyjętej granicy wysokości kary umownej i nie może być określone jako rażąco wygórowane. Doświadczenie życiowe sądu, wynikające z analizy szeregu umów cywilnoprawnych, dyktuje konkluzję, że tak ukształtowana wartość kary umownej nie spełnia przesłanek ocennych rażącego wygórowania i winna być uwzględniona we wnioskowanej formie. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 lutego 2014 r. sygn. akt V CSK 45/13 stwierdził, że przy ocenie, czy zastrzeżona kara umowna jest rażąco wygórowana nie wyklucza się uwzględnienia relacji między wysokością zastrzeżonej kary umownej a wysokością wynagrodzenia należnego stronie zobowiązanej do zapłaty kary umownej, za zasadnicze jednak kryterium tej oceny uznaje się stosunek wysokości zastrzeżonej kary umownej do wysokości szkody doznanej przez wierzyciela. W niniejszej sprawie kara umowna została określona jako maksymalnie 15% wartości brutto umowy , a wartość 15% nie uzasadnia zarzutu rażącego wygórowania. Wartość obu kontraktów i cele, jakim miały spełnić zastrzeżone kary, tj. funkcje dyscyplinujące pozwanego do wykonania umowy, wobec konieczności zapewnienia obronności kraju w obliczu planowanego szczytu NATO i Światowych Dni Młodzieży, pozwalają uznać że zastrzeżone kary umowne nie były rażąco wygórowane. Kary umowne za odstąpienie od umowy (zgodnie z treścią umowy) pozostawały w zupełnym oderwaniu od ewentualnej szkody poniesionej przez uprawnionego do jej naliczenia, stąd kwestia braku szkody, tak silnie akcentowana przez pozwanego , nie może powodować automatycznego obniżenia kary umownej; takie rozwiązanie niwelowałoby bowiem sens zawarcia kary umownej w umowie. Należy mieć na względzie , że w razie zastrzeżenia kary umownej i wystąpienia okoliczności jej

zapłaty obowiązek ten obciąża dłużnika , niezależnie od wykazania szkody wywołanej przyczynami uzasadniającymi jej naliczenie.

Nie stwierdzając więc żadnej z przesłanek , o których mowa w art. 484§ 2 kc, Sąd Okręgowy nie miarkował przedmiotowych kar.

W zakresie odsetek ustawowych , to w pisemnych wezwaniach do zapłaty z dnia 7 kwietnia 2015r. (wpłynęło do pozwanej w dniu 13.04.2015r.) i z dnia 9 lipca 2015r. (pozwana odebrała w dniu 15.07.2015r.) powód wezwał pozwaną do zapłaty w terminie 7 dni dochodzonych kwot, a zatem od dnia następnego po upływie wskazanych terminów, licząc od daty doręczenia wezwań do zapłaty, pozwana pozostawała w opóźnieniu (art. 481 kc).

O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono na podstawie art. 100 kpc stosunkowo je rozdzielając, przy uwzględnieniu , że strony wygrały sprawę w 50%.

W punkcie III wyroku, na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dnia 28 lipca 2005r.,zostały zasądzone od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe, na które składają się połowa opłaty od pozwu.